

BUDA - PESTA

15 Ianuarius st. v.
27 Ianuarius st. n.

Va esi joi'a si duminec'a.

Redact.: strad'a Havas nr. 1.

Nr. 5

ANULU XIV.
1878.

Pretiuu pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$ de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni.

CONSIDERATIUNI A SUPRA TIMPULUI SI SPACIULUI.

III.

Dar sè nu mesuràm noi adânculu celu orribilu alu timpurilor numai cu aplicarea lor la spaciulu celu immensu alu universului, si la nenumeratele corpuri ceresci, ce sbóra in largulu acelaia! Ni va ajunge cu abundantia, déca ne vom restringe si numai pe lînga comparatiunea cu obiectele cele marginite ale globului terestru.

Spicuirea câtorva rezultate mai marcabile, ce le-a raportatu studiele geologice, si in specialu cele paleontologice si archeologice, mai cu séma dupa descoperirile cele sensationale ale naturalistului Darwin (theori'a despre descendintia séu selectiune) si ale geologului Lyel (despre anticitatea omului,) va ajunge de a ne uimí de anticitatea cea adâncă a pamântului peste totu si a omului in deosebi.

Cea mai d'ântâiu atentiune a scrutatorului s'a atrasu a supra fapturilor de mâni omenesci aflate sub diferitele strate ale suprafetiei pamântului, precum sînt: instrumente, arme, vase, ornamente si alte asemenea unelte, apoi a urmelor de nutrimentu, de locuintie si de schelete omenesci, cari de ce se aflau mai afundu sub pamântu acoperite de sedimente elementare, de ce erau insotite de urme organice mai antice, — si de ce erau intr'unu sta-

diu de petrificatiune mai perfecta, d'aceea se puteau considerá mai vechi.

Esaminându-se acum mai de aprópe si timpulu, in care s'au pututu asiediá si instrá unele pe altele stratele sedimentare, sub cari s'au aflatu acele obiecte, séu in cari au pututu ajunge processulu petrificatiunii, si combinându-se cu alte asemenea momente decidentóre, s'a pututu calculá aproximativu si etatea acelora, care inse a trecutu pré departe tare, fórte tare, er'a biblica a facerii.

Asiá d. e. luându-se in calculare muschii paladinosi de prin Dani'a, s'au aflatu unele in grossime pâna la 40 de urme, spre a carei formare se recerù la fia-care urma a grossimei celu putinu un'a mia de ani, si asiá peste totu 40,000 ani; sub unu atare stratu s'a aflatu o secure de pétra.

La delt'a Nilului s'a socotitu, cà grossimea nesipului, ce-lu asiéza ap'a, la o suta de ani face unu stratu d'abiá de $2\frac{1}{2}$ policari; prin urmare o caramida arsa aflatu in afundimea stratului de 72 urme, ar trebui sè aiba o etate celu putinu de 45,000 ani.

Unu scheletu de omu din rass'a americana, aflatu sub stratulu din delt'a riului Missisipi, dupa calcululu lui Dawler trebuie sè aiba o etate celu putinu de 50,000 ani.

Scheletele de omu, aflate în pesterile de la Eugis din Soure și valea Neander etc. la unu locu cu oșe de la animale antediluviale, le pretiuiesce Sir Charles Lyel la 240,000 de ani.

Pornindu acuma de la aceste putne esem-ple, și luându în bagare de séma, că cele mai multe urme de omu se afla din epoch'a formatiunii mai nóue, adeca din cea diluviala pâna în partea cea mai nóua a epocii terciare, asiá numita pliocena: venimu la consecinti'a, că etatea periodului diluvialu alu pamântului se pôte taxá celu putinu la 224,000 ani. Acésta computare se spriginesce între altele d. e. și bancele de corale de la Florida, a caror crescere cade în etatea diluviala, și numera celu putinu 135,000 de ani.

Despre etatea formatiunilor, ce premergu epocii diluviale, la Ferd. Siegmund (Umgang der Welten, Wien 1876 pag. 74) cu provocare la calculatiunile geologilor facute pâna acum, aflâmu urmatóarele: „Déca trecemu de scórti'a pamântului ce s'a formatu mai pe urma d'a supra, din sedimente aluviale și diluviale, și de aceea cá cea mai recenta și astadi stâ înca în schimbare continua, — venimu la *epoc'a formatiunii terciare*, care pe lângă o grossime aproximativa de 3000, pâna a o ajunge i-a trebuitu celu putinu 350,000 de ani. Sub acésta partiá urméza stratele din epoc'a de formatiune asiá numita *secundaria*, care fiindu de cincii ori mai grósa decâtu formatiunea precedentă, adeca circa 15,000, pe lângă unu relativu asemene a avutu trebuintia celu putinu de 1.700,000 de ani; *) — iéra întrég'a formatiune din epoc'a asiá numita *primaria* de circa 42,000 a recerutu unu timpu celu putinu de 5.250,000 de ani.“

Dupa socotelile lui Bischof, pamântulu, care pe la începutu a trebuitu sè constea din o massa candenta, numai pâna s'a recoritu de la 2000° pâna la 200° a petrecutu celu putinu 350 milióne de ani.

Carol Siegwart (Alter des Menschengeschlechtes, Berlin 1874, XVI) sustine parerile celor ce mergu cu multu mai departe în calcularea susu amintitelor perióde. Elu díce: „Etatea diferitelor strate ale *formatiunii terciare* și *secundarie*, în josu pâna la stratele cele mai vechi ale formatiunii *primarie*, se proportionéza

*) Ceea ce e pré putînu, déca socotimu, că cret'a și varulu se compune din cruste și ghiocei de animale marine tiesute un'a peste alt'a, și că numai pentru formatiunea stratelor de carbuni de pétra, dupa calculii mai noi, se recere peste nóue milióne de ani.

în relatiune cu quadratulu distantiei, ceea ce s'ar relevá pâna la optu miliarde de bilióne de ani.“

Cam la analóge rezultate ajunge elu, când díce despre etatea genului umanu, că dupa legile generale ale desvoltării, genulu umanu înca aréta graduri a desvoltării sale, și anume: 1) starea cea dura a unei fere selbatice; 2) starea semi-selbatice; 3) starea culturai începetóre; și a 4) starea civilizatiunii superióre. Durarea timpului pentru o civilizatiune superióra a unei natiuni o putemu mesurá conformu timpului de înflorire a Greciei și a Romei — cu sutele de ani. Timpulu progresului catra cultura, caracterisatu prin trecerea din periodulu de pétr'a poleita la periodulu de bronzu, se pôte pretiuí cu míile (pâna la 7000) de ani; starea semi-selbatice, caracterisata prin începerea periodului de pétra, se pôte estinde la sute de míi de ani; iéra starea cea primitiva a omului selbaticu, care afara de mâni, cu care prindea lemne și petre, spre a se aperá, nu sciá a se folosi de alte arme, pâna când a învetiatu cum sè faca și sè folósca securea séu vêrfulu lancei din pétra ascutita etc. a pututu durá milióne de ani.

(Va urmá.)

L A C R I M I Ó R E.

I.

Dîsu-ai, bade, scií tu bine —
Cà nu-i traiu fara de mine,
Pentru dorulu meu cà-i trece
Tiéra calda, munte rece,
Si-ai perí pe tieri strainu
Leganatu pe-alu mândrei sinu!

Vedi, casuti'a mea-i caldutiá,
Lumea-i buna și dulcutia,
Mândr'a juna-ti duce dorulu, —
Dar s'a dusu în lume-amorulu . . .
Asta-i sórtea mândrelor,
Ce iubescu mândrii cu doru!

II.

Déca-ai sci tu, mei baditia,
Cátu doru duce-o mândrulitia,
Punete-ai pe vântu calare,
Si-ai sburá si peste mare, —
Doru-alérga pâna móre!

Cà din dorulu meu de-o séra,
Face-ai focu s'aprindi o tiéra;
Si din lacrimile mele,
Face-ai dóue isvórele,
Sè te 'neci baditia 'n ele!

III.

Cine 'n lume n'a âmblatu
Dile 'ntregi nebunu si bétu,
Alergându prin mediu de nópte,
Ascultându a noptii siópte,
Lacrimându la o doinitia,
Fericitu lânga-o floritia,
Mesurându nóptea cu dorulu — :
Nu sci 'n lume ce-i amorulu !

Cine 'n lume n'a âmblatu
De amoru nebunu si bétu,
Alergându dupa-o sperantia,
Dupa-unu fluturu dupa-o cétia,
Bétu pe-o unda ce te duce,
Adormitu pe-o siópta dulce — :
Nu sci ce-i a se 'nsielá,
Ce-i a perde si- a uitá !!

V. R. Buticescu.

SCHITIE DE CALETORÍA.

VII.

De la Alba-Iulia pâna la Zlatna.

In deminéti'a urmatóre la 6 óre eramu gata de caletoría. Nu fara o adâncă emotiune cuprinsei locu in birj'a ce ne asteptá la pórtă. In moméntulu acel'a mi-adusei a minte, că in dñu'a aceea avea sè se realizeze un'a din cele mai frumóse dorintie ale mele : a vedé partile din muntii apuseni ai Transilvaniei. Spiritulu meu se desfetá in o dupla perspectiva placuta : ântâiu pentru că me asteptám a priví niste positiuni pitoresci, — si a dóu'a, pentru că aveam sè vedu locurile de insemnetate istorica, unde s'au petrecutu fapte mari nu numai in 1848, ci si mai înainte, pâna pe timpulu când Románii au colonisatu Daci'a.

A caletóri in asemenea locuri de siguru este o nalta placere. Inse cá acésta placere sè ffa completa, trebue sè ne ingrimu si de unu conducatoru istetiu, care cunósce bine locurile pe unde trece calea, cá astfelu dñsulu sè ne faca atenti la tóte, sè ne esplice ceea ce nu in-tielegemu, sè ne povestésca istori'a punctelor cari au vr'o istoria, si asiá sè nu remâna nimica neobservatu.

In tierile straine usioru ne putemu ajutorá in privinti'a acést'a, càci cumperàm in libreria unu „Bádecker“, si acel'a ne face cu tóta esactitatea serviciulu doritu ; pe la noi inse cauta sè avemu unu conducatoru.

Inse noi si in privinti'a acést'a amu fostu fórte norocosi, càci unu june amicu, care a caletoritu mai de multe ori prin muntii apuseni,

ne facù ênsusi placut'a suprindere, cà ne va insoti pe cale.

Asiá dara speranti'a unei desfetári complete erá fórte legitima in internulu meu.

Si cu acésta sperantia plecaramu . . .

Cum iesi din orasiu, indata ai o panorama frumósa. In stâng'a si in drépt'a valea manósa a Muresiului, care cá unu copilu desmerdatu fuge neregulatu, jocându-se cu florile de pe malurile ei, si udându multime de sate si orasie, cari decoréza atátu de fantasticu orisonulu departatu. In fati'a nóstra, cá niste muri gigantici, se 'naltia catra ceru muntii numiti apuseni ; corón'a lor se perde 'n nori, cá si când arú voi sè-si ascunda fati'a de noi, pe cari dóra nu ne crede vrednici a o priví, ci numai sórelui — demnului seu mire — o 'ntinde spre sarutare ; dar peptulu lor inzestratu cu tóte farmecile naturei si plinu de încântări, suride spre noi in vestmentulu seu vñnetu, si ne'nvita la tainice placeri . . .

Dar muntii inca sînt departe, mai susu. Ne aflámu numai la piciórele lor. Inaintea nóstra se 'ntinde o frumósa ghirlanda de déluri. Pe ele víi frumóse, pomi multi si colne atragátore. Conducatorulu nostru ne si povestesc petrecerile ce se facu in acele víi.

Dar éta cà sosimu la o cotitura de drumu. Ne 'ntórcemu in stâng'a de dupa délu. Nu mai vedemu Alba-Iulia. Conducatorulu nostru sus-pina. Cine scíe pentru ce ?

— Cum se numesce riulu acést'a ? — ilu întrebám.

— Valea Siardului, — response elu.

— Asiá dara satulu acést'a e Siardu.

— Se póte, — response elu.

Privii spre dñsulu cu mirare, càci respunsulu seu imi parea curiosu. Ce felu ! — cugétám, — dñsulu nu cunósce nici satulu celu d'ântâiu ! Frumosu ne va esplicá dara cele ce vor urmá.

Si dñsei :

— Dóra nici dta n'ai pré âmblatu p'aice.

— Cum sè nu ! Cunoscú tóte délurile aceste din firu in peru, càci in o comissiune am petrecutu trei septemâni între ele. Éta colo stânc'a aceea ce atërna atátu de inspaimântatoru. Vedeti-o ?

— Da, da.

Si îndreptaramu privirea acolo, fiindu siguri cà vom audi povestindu-se vr'o tradi-tiune istorica. Scosei cerus'a cá sè mi-o insemnu.

— E bine, — continuà elu, — eu atunce am fostu si sub stânc'a aceea, càci dupa mié-

diadi fiindu acolo recóre, trei dñle dupa olalta totu acolo jocaramu „ferbl.“

Iéta ce tradițiune istorica! Firesce, cà eram cá operitu, si suridiëndu pusei cerus'a la locu, asteptându-me la alte esplicatiuni mai interesante pentru mine.

Dênsulu ne si promise, cà acusi vom sosi la o strimtóre fórté romantica, care se numesce „Gur'a lupului“ si despre care ne va povestí ceva interesantu.

Calea între déluri, ne conducea prin posițiunile din ce în ce mai pitoresci. N'aveamu cuvinte de ajunsu spre a le laudá, si ochi spre a le admirá. Fia-care cotitura ne oferiá câte unu tablou frumosu, si din fia-care strimtóre esieam la alta panorama încântátóre. Farmeculu lor avea o înriurire plina de suprindere pré placuta, si noi mai de multe ori esclamaru:

— Ah! câtu este de frumosu!

Dar elu totu-de-una ne respundea:

— Dar tóte aceste sînt nimica pe lângá „Gur'a lupului!“ Acolo veti avé ideia despre strimtórea Dugas, unde lupta acuma Hertiegoviniei.

Aceste laude repetite ne încordara cu totulu asteptarea, si nu mai puteamu de dorulu cá în urma sè sosimu la „Gur'a lupului.“

Intr'aceste ajunseramu la Matesiu, o cârcima de drumu, unde tinuramu pausa, dimpreuna cu cei ce viniau cu post'a. Apoi ne continuaramu calea, totu prin locurile cele mai frumoése; dar strimtórea laudata si dorita totu remase inca nevedinta.

Obositu d'atât'a asteptare, întrebai de birjaru:

— Departe e inca Gur'a lupului?

— Gur'a lupului! — dîse acel'a cu mirare.

— Da, da! — afirmai eu.

— Dóra „Gur'a ursului“ — adause elu, — càci „Gur'a lupului“ p'aice nu este de felu.

— Apoi bine, fia cum vrei, — i dîse conducatorul nostru. Dar departe-i inca?

— Amu trecutu prin ea de multu, — respunse birjarulu.

Amiculu meu nu mai avù ce sè dica, ci toti erupseramn în niste hohote.

— Ce bine este a avé unu conducatoru, care cunósce atâtu de bine locurile!

Incidentulu acest'a ne produse veselía pe tóta calea, si timpulu ni trecù iute. Erá la miédiadi, când zariramu Zlatna.

Iosifu Vulcanu.

SECRETELE CASTELULUI.

— Romanu, de XAVIER de MONTÉPIN. —

(Urmare.)

Cu trei ani mai nainte, marquisulu Saint-Maixent la usi'a acestei case de jocu a omoritu pe fiulu unui schimbatoru jidovu, cà sè fure de la elu o mare suma de bani ce avea la sine.

De cealalta parte a stradei, în rëndulu de josu a casei de peste drumu, se aflá o crisma. În fundulu odâii mari ardea unu focu mare, a carui lumini iluminau strad'a. De a supra acelui focu, unu copilandru falosu de importantia chiamárii sale, învertiá o frigare gigantica, bine înzestrata cu curcani, gâsce si pui, cari capetându unu esterioru auriu, respândeau unu mirosu ce facea apetitu . . .

Pe o politia erau asiediate totu felulu de paseri fripte, puse lângá o lalta cu simetria în niste taiere de portielanu cu colori viue.

Nu departe de aceste bucate cu buna înfatiasare se vedea o piramida de pâni cu cógia albétia si unu butoiasiu asiediatu pe unu pedestalu portativu.

Crismarulu nu dedea de mâncatu si de beutu în prevali'a sa, dar acolo se puteau cumperá cele mai trebuincióse la unu prândiu simplu si nutritoru.

Ochii contesei priviau fara voi'a ei acele mâncári, si nările sale simtiau din departare acele miro-suri de cuina, — dar repetîmu, dêns'a abiá avea consciintia de fómee sa.

Orologiulu unei capele vecine batù diece óre.

Dn'a Rahon numerá machinalminte cele diece lovituri, si o suvenire grabnica trecù cá fulgerulu spiritulu seu plinu de durere . . .

Isi aduse a minte, cà în sér'a trecuta, în aceeași óra, sor'a Ursula începù serviciulu ei în dormitoru si sor'a Eleonora apucá sè horcaiésca . . .

Si i pareá, cà atunce erá mai putînu perduta, mai putînu parasita, si începù sè-i para reu cà a parasitu infirmari'a de la Salpêtriére . . .

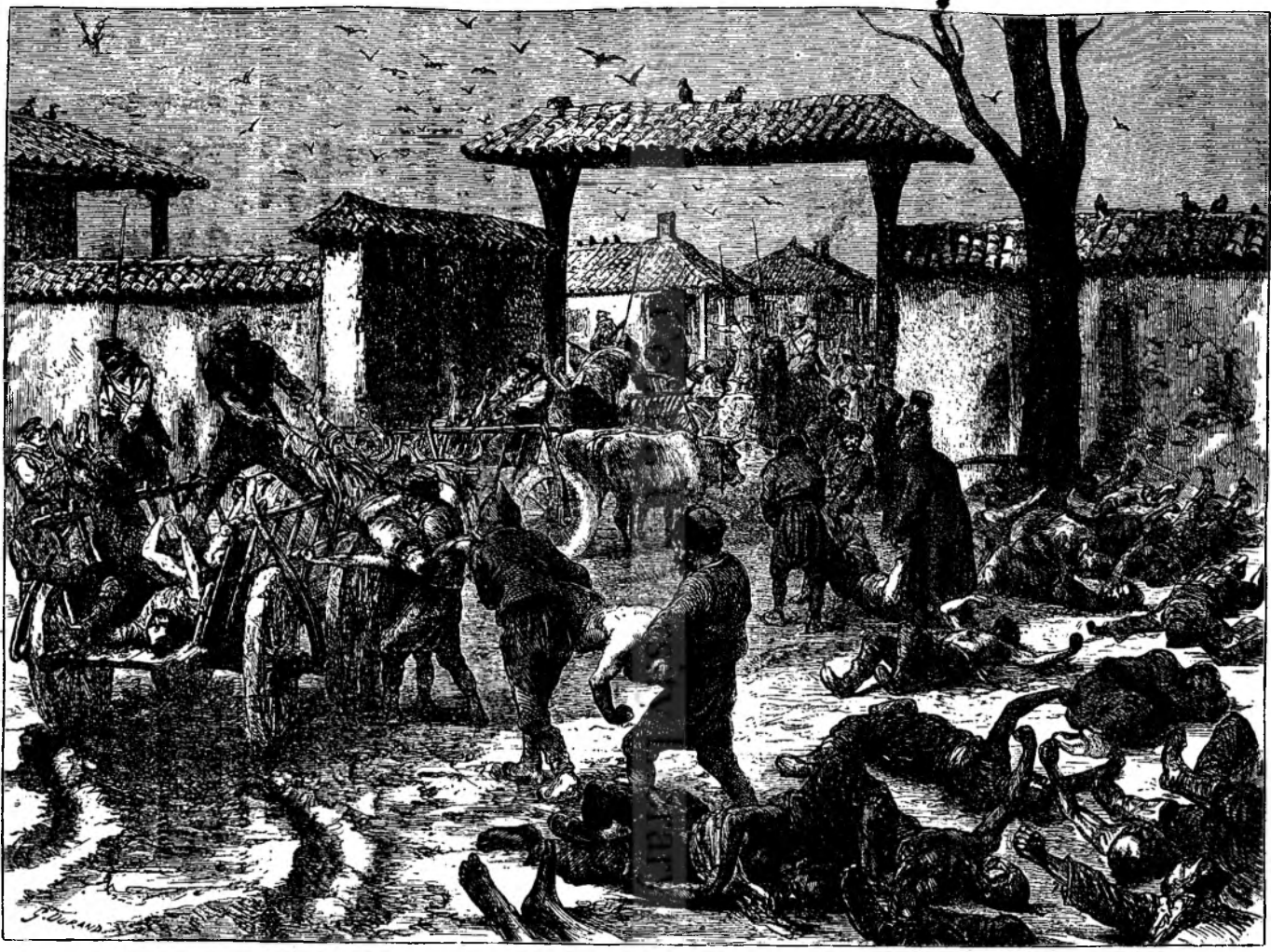
De odata unu omu lungu si subtîre, cu înfatiasarea unei paseri de préda, îmbracatu cá unu domnu mare si purtându sabia, se scobori pe trepte cântându o aria. Dênsulu erá veselu si se clatiná la fia-care pasiu cá unu beatu. De siguru a câstigatu multu si a golitu o multîme de butelii de Xeres si de Malaga. Bucuriile lacoméi îndestulite si aburii vinului de Spani'a faceau cá pamêntulu sè se n'tórca sub elu.

Acestu omu nu erá nimene altulu, decátu vechiulu nostru cunoscutu, Lactance, onestulu intendantu.

De la departarea lui din castelulu Rahon, ex-avarulu, devenitu risipitoru, traiá veselu în Paris, ducëndu luxu mare, facëndu pe gentilomulu în purtarea si îmbracamintele sale, umblându în casele de jocu; câte odata norocosu în jocu si cinstitu pentru darniciele sale de curtisanele cele mai ordinare, cari înlocuiau în intimitatea lui pe tigancele de la Mont-Chevet.

Elu stetù locului uimitu înaintea nenorocitei femei, care zgriburiá lângá usia si pe a carei fatia vêneta se reflectá lumin'a ce respândeá foculu crismarului; elu o privi dóue-trei secunde cu unu felu de mirare prósta, dîcëndusi cu totulu încetu:

— Draculu sè me duca! persón'a acésta este cu totulu portretulu viu alu repausatei dómne contese, pentru care — pâna ce traiá — aveam sè-mi împutu

Adunarea mortilor dupa capitularea Plevnei.

câte-va pecate. Voiu repará acele printr'unu mare actu de charitate. Contess'a a muritu, Dumnedieu s'o ierte; dar acést'a aice i sémena fórte, i voiu face unu daru în memori'a repausatei.

Lactance, inspiratu de vinu, se aflá în o generositate principésca.

Scóse din pusunaru, fara sè numere, si aruncá patru piesses de auru în bratiel dnei Rahon, apoi, începêdu éراسi sè cânte, se departá fórte multiamitu cu sine ênsusi.

Contess'a nici nu bagá de séma, cà cine-va se aflá în apropierea ei. Sgomotulu produsu prin caderea banilor spre vestmintele sale o desteptara din visările sale posomorite.

Luá în mâna cele patru piese stralucite si le privi. Idei'a, cà unu necunoscutu a tratatu-o cá pe o cersítore, i facú spaima. Se sculá. Voiá sè mérga dupa acelu necunoscutu, sè-lu regasésca si sè-i redeie darulu; dar acela deja a disparutu, si contess'a nu sciea nici directiunea în care s'a departatu elu.

Nehotarita, remase locului, si isi dîse:

— Am eu dreptulu s'ascultu o vanitate condamabila? Nu me opresce óre Dumnedieu, cá sè despretiuescu unu ajutoru neasteptatu ce mi-a trimisu?

Si dreptu respunsu, durerile fόμεi începura sè-i sfásie internulu. Ea nu mai cugetá decátu la unu lucrú: anume, cà suferiá grozavu, si cà numai de la ea atêrná acum a-si aliná suferinti'a.

Mirosurile ce esieau din preval'á crismarului o facura sè simta unu farmecu, caruia nu mai putú resiste. Trecú pragulu prevaliei, cumperá o pâne si o jumetate de pasere, cerú si capetá unu pocalu de apa, si esí cu aceste în strada, unde începú sè mánce cu lacómia asiá dîcêndu selbatica.

Acele mánçari frugale i întarira nu numai corpulu, dar si sufletulu seu, si o ajutara cá sè nu-si mai védia viitorulu sub niste colori atátu de negre.

Gratia Provedintiei care s'a ivitu sub form'a unui binefacatoru anonimu (anonimu celu putínu pentru ea,) contess'a avea acuma mijlóce sè póta parasí Parisulu. In diori de dî voiá sè si plece pe josu la Auvergne, sigura d'a nu muri de fόμε pe o cale atátu de lungá, càci în fia-care séra putea platí pentru nutrire si cortelu.

Dar restulu acestei nopti trebuia s'o petróca unde-va. Pentru nimicu în lume dn'a Rahon nu s'ar fi invoitu sè între în óre-care ospetaría. Ea se teamea, de si fara cauza, cà politi'a de siguru o cérca în totu orasiulu si descrierea ei se afla în tóte ospetarfiile. Deci întrându la vr'una, numai decátu avea sè fia dusa éراسi la Salpêtrière.

Sub înriurirea acelei temeri cu totulu chimerice, càci nimene nu cugetá sè se ocupe de pretins'a Ioana Saulnier, contess'a se furisiá în pivniti'a unei case ce tocmai atunce se edificá. Niste sfarmaturi i servira de patu, si obosél'a ei erá atátu de mare, încátu durmí pâna deminét'i'a unu somnu dulce si întaritoru.

In diori de dî ea se simtí întarita si încátva renviata. Parasí asilulu seu si esí din Paris pe drumulu catra Orleans, facêndu unu încungiuru fórte mare, cá nu cumva sè tréca pe la Salpêtrière.

Ne pare de prisosu a urmá pe dn'a Rahon din pasiu în pasiu în o caletoria plina de oboseli, déca nu

pericolóse, dar ale carei amenunte ar ostení pré multu rabdarea cetitorilor nostri. Vom dice numai atát'a, cà din bunavointi'a tieranilor si a neguatiatorilor cari caletoriau pe acelu drumu, acea caletoria s'a scurtatu multu, càci aceia mai de multe ori luara pe jun'a femeia în carutiile lor.

La trei septemâni dupa plecarea sa din Paris, ea sosí la marginea mosiilor contelui Annibal, si cadíu la pamêntu multiamindu lui Dumnedieu, cà a ajutatu-o sè sosésca sânetósa si cu norocu la tînt'a sa.

Proiectulu contessei, a supra caruia a meditatú timpu îndelungatu, erá d'a nu se înfatísiá în castelu pe josu, în acele haine miserabile si zdrentiése, cá o cersítore.

Ea hotari sè se oprésca la unulu din arendasii sei, a carui devotamentu si discretiune i erau cunoscute de multu. Ilu va rugá sè pastreze secretulu si ilu va tramite sè însciintieze pe contele Rahon, care de siguru va vini si se va întielege cu ea despre modulu cum sè între éراسi în castelu.

Arendasiulu acel'a se numiá Ioanu Robert.

Contess'a a scapatu odata nevést'a lui din o bóla aprópe de mórte, si dênsulu ísi adorá soci'a. Putea contá cu totulu la recunoscinti'a lui.

Locuinti'a lui Ioanu Robert se aflá cam la unu patraru de mila de la loculu unde se oprí dn'a Rahon.

Dupa ce multiamí lui Dumnedieu, cà a ajutatu-o sè sosésca pân'aice, plecá, si nu peste multu diari cas'a tieranéscá adumbrita de niste castaní mari.

Anim'a contessei palpitá ferbinte în momentul când întrá în curtea plantata cu pomi si încungiurata cu unu gardu de spini.

Câni, lantiuiti în culcusiurile lor, începura sè latra cu manía zarindu o straina îmbracata în zdrentie.

Arendasiulu aparú in usia, fara macaru sè privésca fati'a nou-venitei, pe care costumulu o înfatísiá dreptu o cersítore, si i dîse:

— Astépta nitielu, femeia buna, íti voiu taiá o stragea de pâne si déca vrei la pâne si o ulcéua plina de lapte caldu, soci'a mea íti va dá.

— Ioanu Robert, — siopti contess'a, — sîm eu asiá de schimbata, încátu nici nu me cunosci?

Arendasiulu tresari audîndu sunetulu vocei care i vorbiá; ochii lui, fixati spre dn'a Rahon devenira rateciti; o espressione de spaima nehotarita se reflectá pe trasaturile sale tulburate; isi facú cruce cu mâna tremurânda, si se retrase strigêndu:

— Dómne apera, mortii invia!

— Ioanu Robert, — reluá Maria cu unu surisu tristu, — uita-te mai bine la mine si nu-ti fia frica, eu sîm viua.

— Dta, dna contessa! dta! — gângavi tieranulu.

— Fara 'ndoiéla. Petru ce te spari?

— Numele dtale s'a gravatu pe o pétra ce închide unu mormêntu în cript'a familiara unde odihnescu strabunii dtale.

(Va urmá.)

S A L O N U

Calindarului septemanei.

Dumin.	15 27	E. 35 d R. 12 Luca. c. p. Paul.
Luni	16 28	închin. lant. s. Petru, s. st. m. Damasc.
Marti	17 29	c. p. Antoniu M. c. Acila.
Mercuri	18 30	ss. pp. Atanasiu, Ciril, c. p. Marcian.
Joi	19 31	cc. pp. Macariu, Meletiu.
Vineri	20 1	c. p. Eutimiu M. s. m. Euseviu.
Samb.	21 2	c. p. Măcsim M. s. m. Neofit.

Adunarea mortilor dupa capitularea Plevnei.

— Vedi ilustratiunea de pe pag. 29. —

Au trecut o multime de ani, de când unii oameni nisuescu a întemeia pacea eterna. Spre acestu scopu s'a formatu si o societate. Dar însedar tôte încercările. Pâna când oamenii vor remanê totu oameni, adeca pâna ce în lume vor fi pasiuni si simtieminte omenesci, pâna'tunce resboiulu va totu durá. Asiá a fostu de când e lumea, si asiá va fi în veci.

E dreptu, că resboiulu nu se pôte uní cu simbolulu secolului presinte; căci crudímile resboiului nici decátu nu sânt compatibile cu civilisatiunea moderna; dar totusi acel'a de multe ori este inevitabilu. Casulu acest'a s'a repetítu si în anulu trecut, când înderetnicí'a turcésca d'a eliberá pe crestini sili pe rusi a luá arm'a în mâna.

Si arare ori a decursu unu resboiu mai înfricosiatu decátu acest'a, care a trebuitu sê se lupte nu numai cu armele inamicului, dar si cu tôte elementele naturei. Istori'a s'a sporitu cu niste pagine din cele mai sângeróse.

Cumplitu este resboiulu totu-de-una. Dar pâna când tunurile bubuie, palpitările ânimei sângerânde nu s'audu; pâna când foculu arde pe câmpulu de onóre, lacrimile séca; si pâna când fumulu pravului de pusca întuneca orizontulu, nu se vede tabloulu înfiorării. Dar apoi, când tôte aceste au încetatu si disparutu, atunci si numai atunci ni se înfatísieza resboiulu în tóta crudímea sa.

Gemete sfasiatóre, tîpete înfiorátóre si agonii cumplete petrundu la audiulu nostru din tôte partile. Tabloulu care stá înaintea nóstrá e inspaimântatoru. Atunce vedemu nefericitele victime ale bataliei. Raniti si morti zacu lângá olalta, prieteni si dusmani, cá frati de cruce. Mórtea i-a împacatu.

Apoi vinu ambulantielu. Ele aduna mai ântâiu pe cei raniti, si dupa aceea vine rëndulu mortilor. Acestia mai potu zacé. Nu mai e nici unu folosu de ei. Acusi se vor înmorméntá. Toti în o grópa. Căci nu este timpu sê se sape pentru fia-care câte unu mormântu deosebitu.

Ilustratiunea din nrulu presinte înfatísieza unu asemene tablou. Se scie, că dupa ce Ozman pasia a capitulatu, în Plevna s'a gasitu o multime de raniti si morti. Românii si Rusii întrându, ingrigira mai ântâiu de ranitií gasiti, apoi înmorméntara pe morti. Ilustratiunea înfatísieza moméntulu în care mortii, deja întiepeniti, fure adunati si dusi la locul odihnei eterne.

Si aci depunemu condeiulu, căci penelulu pictorului a luat rolulu. Si acest'a scie zugraví mai fidelu decátu noi. Priviti ilustratiunea, si aceea ve va vorbí forte eloquentu!

Resboiulu.

Scirile de pace au disparutu cu totul. Ce e dreptu, turcii acuma voiescu sê încheie pace, căci vedu, că nu mai este nici o mântuintia pentru ei. Inse din tôte semnele se vede, că Rusii nu vreu sê steie de vorba, pâna ce nu vor sosí la Constantinopole. Marele duce Nicolae numai în duminec'a vîitóre va sosí la Adrianopolu, cá acolo sê se póta întielege cu delegatii turci. Pâna'tunce trupele russe vor ocupá dóra si Gallipoli. Va sê dica, de ocamdata nu e vorba de pace.

La Constantinopolu! Iéta devis'a rusilor. Ei nu vreu sê se oprésca pâna'acolo. Trebuie sê între, macaru si pe vr'o câte-va dile. Depesiele din Petersburg anuncia, că pacea numai în Constantinopolu se va puté încheia.

Tiarulu iérasu se gata a se 'ntórce la câmpulu de resboiu, cá în fruntea armatelor sale sê póta apoi întrá cu triumfu în Constantinopolu, unde elu voiescu sê dicteze conditiunile de pace.

Cátu vor stá rusii în Constantinopolu? La începutu diarele russesci diceau, că rusii trebuie sê între în capital'a turcilor celu puțin pe o di, mai târdíu adausera că pe „câte-va dile“, ér acuma inse unu corespundinte din Londra scríe, că déca rusii vor întrá odata în Constantinopol, nici nu vor mai esí de acolo, căi vreu sê realizeze în anulu acest'a testamentulu lui Petru celu mare.

Fric'a în Stambul e grozava. Sultanulu a voitu sê se mute cu tôte ale sale la Bruza în Azia mica, si numai ambassadorulu englesu l'a retinutu. Apoi s'a datu ordinu, cá toti ottomanii sê ia armele, — inse nu mai e cine sê asculte, spaim'a a cuprinsu pe toti, si fugu . . .

Turci'a, vediéndu-se parasita de tôte puterile, le-a anunciatu, că este gata a primí si cele mai grele conditiuni de pace, recunoscéndu-se cu totulu învinu.

Domnitorulu Românilor a tramisu atátu guvernului din Petersburg, cătu si marelui duce Nicolae o depesia, în care își exprimá dorinti'a, cá la eventuala încheiare de pace si Româní'a sê fía represintata prin unu delegatu.

Trupele române impressurara deja Vidinulu, unde luptele continua cu multa inversiunare. Capitulara se astépta în curéndu.

În Thessalia a eruptu rescóla în mai multe locuri de odata. Se depesieza, că în apropiarea muntilor olimpici, 500 de rescolanti au si pefugatu dóue batalióne turcesci.

Mai nou. În Constantinopolu e mare iritatiune. Poporatiunea vré sê faca unu manifestu, ceréndu de la parlamentu detronarea Sultanului si punerea sub acusatiune a ministrilor.

Biserica si scóla.

Ajutorulu gimnasiului din Beiusiu sistatu. Abiá muri episcopulu Olteanu, ministerulu a si sistatu ajutorulu anualu de 3706 fl. 50 cr., pe care Majestatea Sa ínca la 1852 l'a aplacidatu gimnasiului din Beiusiu. Caus'a sistării ar fi, cà fundulu studiilor, din care s'a datu acelu ajutoru, ar fi secatu.

Distinctiune infárdiata. Dupa mórtea episcopulu Olteanu a sositu la Oradea-mare din Roma unu actu papalu, cu datulu 27 nov., prin care episcopulu repausatu la 29 nov. fu numitu conte románu si prelatu papalu.

Societati si institute.

La Brasiovu Associatiunea pentru spriginirea ínvetiaceilor si sodalilor románi meseriasi, si-a tinutu adunarea generala la 18/30 dec. sub presiedinti'a dlui B. Baiulescu.

Gimnasistii románi din Careii-mari au infiniatiu si ei o societate de lectura, sub conducerea dlui Teodoru Dringou, professoru de limb'a si literatur'a romána.

Ateneulu din Bucuresci a anunçiatu, cà va rencepe unu síru de conferintie. Deschiderea s'a facutu la 8/20 jan. cu programu musicalu si declamatoru. In prim'a conferintia, la 11/23 jan. avù sè vorbésca dlu D. Sturdza a supra numismaticei románe.

Ce e nou ?

Mórtea illustrei matróna románe, Catarina de Mocioni, a produsu adánca durere in tóte cercurile nóstre. Vineri la miédiadi dèns'a ínca ascultá relatarea fiilor sei despre judecat'a rostita in processulu Mileticiu, de unde dènsii tocmai se rentórsera, si conversá cu ei. Mai târdiu ínse se simtí mai slaba, se culcá si díse: „Nu me voi mai sculá!“ Cei din giuru o mângaiara, si ín adevèru nimene nu credea, cà momentulu fatalu erá atátu de aprópe. Dar presimtirea ei se índepliní. A dóu'a dí la 5 óre dupa miédiadi ísi respirá nobilulu seu sufletu. Binecuvèntarea remasitiilor sale pamèntesci fu fórte petrundiatóre; catafalculu, asiédiatu in mijloculu salonulu ínvescutu cu negru si luminatu numai de flacarile luminelor de cèra, erá decoratu pomposu si ínzestratu cu o multime de cununi frumóse, dintre cari amintiramu ín pripa cu ocasiunea trecuta cele dóue ale junimei románe din Budapesta. In giurulu catafalcului steteau membrii familiei ín gelea cea mai profunda, si dina poia lor frumós'a cununa a stimatorilor repausatei. Momèntulu ín care se dete sarutarea de despartire, erá sfasiatoru; nici o ánima n'a remasu netremuránda si nici unu ochiu fara lacrime, — la ce a contribuitu si càneculu armoniosu esecutatu de tinerimea nóstra. Si apoi totulu se finí. O muta stringere de mánna cu aceia, pe cari atátu multu i stimámu si iubimu; si sub impressiunea unei gele adánce iesiramu . . . Cosciugulu se nchise pentru totu-de-una si ín díu'a urmatóre fu transportatu la Foen, lânga Timisiór'a, unde se asiediá spre odihna eterna ín cript'a familiara. — Intr'unulu din numerele viitóre vom publicá portretulu si biografi'a acestei multu regretate mórte a natiunii.

Domnitorulu Románilor a tramisu principelui Nichita medali'a „Virtutea militara.“ Principele Nichita anunçia Domnitorulu Carol, cà cuprindièndu cetatea Antivari, a íntratu ín ea pe peptulu seu cu acèsta decoratiune romána. Totu-odata principele Nichita rogá pe Domnitorulu románu a primí medali'a lui Milosiu Olibici, cea mai ínalta distinctiune militara a Muntenegrului.

Dlu locot. colonelu Candiano-Popescu — precum cetimu in „Román'a Libera“ — va plecá ín Azia la Tifis, spre a duce marele cordonu din „Stéu'a Romániei“, cu care Domnitorulu Románilor a decoratu pe marele duce Mihaiu, comandantulu capu alu armatei russe ín Azi'a.

Plóia de decoratiuni. De anulu nou s'au ímpartítu la Bucuresci 190 de cruci, si anume: 3 mari cruci, 12 cruci de mari oficiari, 29 cruci de comandori, 62 cruci de oficiari si 84 cruci de cavaleri.

„Gazet'a Transilvaniei“ are dóue processe de pressa. Unulu se va pertractá in 12 fauru, celalaltu ín 26 fauru, la curtea cu jurati ín Sibíiu.

La espositiunea din Paris Román'a nu va lua parte, càci din caus'a resboiului nu s'a pututu pregati.

Reuniunea femeilor románe din Brasiovu a anunçiatu pe 14/26 jan. arangiarea unui balu ín favorulu fondului pentru ajutorarea fetielor sarace.

Calusierulu la espositiunea din Paris. Dlu G. Moceanu anunçia prin díuarele din Bucuresci, cà are de scopu a plecá la espositiunea din Paris, pentru a represintá acolo dantiurile nóstre nationale; spre acestu scopu va compune o mica trupa.

Regele Spaniei la 23 l. c. si-a serbatu cununi'a cu principes'a de Montpensier ín Madrid.

Flamur'a lui Hymen.

Dlu G. Giuca, de origine din Banatu, ér acuma siefu de statie la gar'a Golesci ín Román'a, si-a íncredintiatu de socia pe domnisiór'a Ana Simionescu, fiic'a marelui proprietaru George Simionescu din urbea Pitești. Cununi'a se va serbá la 22 jan. st. v.

Suvenirea mortilor.

Eduardu Szigligeti, celu mai productivu autoru dramaticu magiaru, a repausatu ín Budapesta la 19 jan. ín etate de 64 ani. Prin mórtea lui teatrulu ungurescu a perdutu multu. Elu a creatu unu ramu nou ín literatur'a dramatica ungurésca, si anume celu poporalu, pe care l'a cultivatu cu multu successu. A scrisu peste o suta de piessè diverse, dintre cari „Szökött katona“ s'a jocatú mai bine de o suta de ori. De vr'o dóue dieci de ori a cástigatu si premii de câte o suta de galbeni.

Cuthia de epistole.

Piese musicale. Unde s'ar puté afiá ori ín originalu ori ín copia, pentru pianu cànțulu „Doi ochi am iubitú ín viétia“ si „Me ajunga díle triste?“
A. B.